

Вивчення можливостей детермінування в досягненні мовної компетентності журналіста

Мета наукової розвідки – окреслити основні напрями вивчення явища детермінування під час роботи зі студентами-журналістами. Для реалізації цієї мети застосовано низку загальнонаукових **методів** дослідження: інтерпретаційний, описовий, методи систематизації та класифікації, а також метод системного аналізу, що дало змогу простежити взаємозв'язки між окремими аспектами роботи з вивчення можливостей детермінування й досягненням мовної компетентності майбутнього журналіста.

Результати. На основі практичного досвіду викладання курсу «Основи термінознавства» для студентів спеціальності «Журналістика» Національного університету «Львівська політехніка» запропоновано оригінальну інноваційну освітню модель, за допомогою якої досягають формування мовної компетентності журналіста, опертої на розуміння можливостей детермінування. Виокремлено чотири основні аспекти вивчення процесу детермінування. Перший аспект базується на опануванні теоретичних засад досліджуваної проблеми. Другий, практичний, аспект роботи має на меті сформувані в студентів уміння й навички аналізувати, як змінюється термін, уведений до художнього чи публіцистичного стилю, та який вплив він чинить на відповідний контекст, надаючи йому певних семантичних, стилістичних чи емоційно-естетичних особливостей. Третій аспект – дослідницький – передбачає самостійне опрацювання художнього чи публіцистичного тексту на вибір з метою утвердження вмінь і навичок аналізу семантичних модифікацій термінних одиниць різного рівня детермінування. Четвертий аспект – творчий – полягає в самостійному творенні публіцистичного чи художнього тексту на актуальну тематику із залученням оригінальних прикладів детермінування.

Висновки. Завдяки застосуванню пропонованої методики майбутній журналіст має змогу мистецьки оволодіти мовними засобами та досягати виразного стилістичного ефекту, щоби чинити яскравий емоційний вплив на аудиторію.

Ключові слова: термін, детермінування, мовна компетентність журналіста, семантичні модифікації, освітня модель.

Вступ

Підготовка майбутнього журналіста передбачає вивчення низки дисциплін, що формують його мовну компетентність. Серед них

важливе місце посідає вибіркова дисципліна «Основи термінознавства», яку запропоновано до вивчення студентам Національного університету «Львівська політехніка». Актуальність цього курсу зумовлена значним рівнем технократизації сучасного суспільства й інтелектуалізації літературних мов, що накладає помітний відбиток на мовні явища й призводить до постійної міграції лексики із загальнолітературної мови до галузевих терміносистем та, навпаки, залучення до художніх чи публіцистичних творів термінів, які втрачають свою чітку концептуальність і зазнають детермінування. Загалом «сучасний етап розвитку української мови характеризується взаємопроникненням різних стилів» (Клименко, 2014: 20), у нинішніх умовах відбувається «своєрідна лексична інтеграція функціональних стилів літературної мови» (Куньч, 2022б: 179). Отож у процесі підготовки майбутнього журналіста вагому роль відіграють такі важливі знання, як наукові засади функціонування термінної лексики, усвідомлення природи процесів термінування й детермінування, а також особливої ваги набувають вміння й навички досягати стилістичного ефекту від детермінування на основі засвоєння найкращих взірців художньої творчості.

Різні аспекти проблеми поповнення лексикону загальнолітературної української мови термінами були предметом наукових досліджень багатьох мовознавців. А. Коваль, характеризуючи це мовне явище, слушно зазначала: «необхідно чітко розрізнати поля: термінологічне, де термін принципово нейтральний і має нульове стилістичне забарвлення, і нетермінологічне, де термін обов'язково втрачає свою нейтральність і потрапляє у складну ієрархію протиставлень у різних парадигматичних і синтагматичних рядах» (Коваль, 1970: 276). Позаяк «термінологія є основоположною для більшості видів людської діяльності» (Becker, 2021: 659), в дослідженнях термінознавців акцентовано, що сучасні висококваліфіковані фахівці мають «грамотно застосовувати термінолексику в усіх сферах професійної діяльності» (Комова, Кочан, 2020: 8). Фахова майстерність журналіста пов'язана з майстерним використанням лексико-семантичних модифікацій з метою досягнення художнього ефекту й максимального впливу на аудиторію. Як констатовано в сучасних філологічних дослідженнях (Туровська, 2007), реалізації цього завдання на сторінках періодичних видань сприяє інтенсифікація процесів детермінування, тобто

залучення термінної лексики до загальнономовного вжитку (Навальна, 2011: 64). Чимало наукових праць аналізують функції детермінованих лексем у художньому тексті (Красножан, 2009), роль термінної лексики в художньому дискурсі на матеріалі творчості українських письменників, як-от: Ліни Костенко (Яценко, 2000; Фаріон, Куньч, Василюшин, Микитюк, & Ментинська, 2020), Богдана Лепкого (Куньч, 2022а), Романа Іваничука (Дубинець, 2015; Городиловська, 2016) тощо. Проте досі не долучено до наукового аналізу питання комплексного вивчення процесу детермінування в навчальному процесі підготовки майбутніх журналістів, зокрема із застосуванням інноваційних методів навчання. Ця проблематика є гостро запотребованою і вимагає теоретичного підґрунтя для її опрацювання. Отож **мета** наукової розвідки – окреслити основні напрями вивчення явища детермінування під час роботи зі студентами-журналістами. Для реалізації цієї мети плануємо реалізувати низку конкретних завдань: а) виокремити основні аспекти вивчення процесу детермінування в курсі з основ термінознавства; б) описати методичні підходи, пов'язані в опрацюванням кожного аспекту; в) виявити актуальні завдання вивчення процесу детермінування та запропонувати оригінальну методіку формування мовної компетентності журналіста на основі розуміння можливостей детермінування.

Теоретичний базис

Для реалізації означеної мети застосовано низку загальнонаукових методів дослідження. Описовий метод дає змогу охарактеризувати різні аспекти вивчення термінної лексики, а методи систематизації та класифікації надають можливість згрупувати проблемні питання вивчення детермінування й виокремити п'ять основних аспектів пропонованої освітньої моделі. Лексичні одиниці, що зазнали детермінування, розглянуто з позицій функційного підходу, інтерпретаційний метод використано для характеристики результатів детермінування – тлумачення семантичних модифікацій, яких зазнають терміни в різних контекстах. Метод системного аналізу надає змогу простежити взаємозв'язки між окремими аспектами роботи з вивчення можливостей детермінування й досягненням мовної компетентності майбутнього журналіста, забезпечує бачення цілісності матеріалу дослідження.

Виклад основного матеріалу

Робота з досягнення мовної майстерності студента-журналіста передбачає комплексний підхід, що складається з кількох взаємопов'язаних аспектів. Перший аспект базується на опануванні теоретичних засад досліджуваної проблеми – вивченні суті семантичних модифікацій термінної лексики в публіцистичному дискурсі. На допомогу викладачеві стають сучасні технології навчання – електронний навчально-методичний комплекс з основ термінознавства, розташований у Віртуальному навчальному середовищі Львівської політехніки, в якому відображено необхідний теоретичний матеріал та запропоновано наукову літературу до самостійного опрацювання. Насамперед студентів-журналістів важливо донести розуміння двох взаємопов'язаних явищ – термінування і детермінування, які відображають ці міграційні процеси в літературній мові. На основі опрацювання теоретичного матеріалу майбутні журналісти засвоюють суть поняття *термінування* як перехід слова із загальноживаної лексики до певної терміносистеми. Паралельно студенти засвоюють поняття *детермінування*, тобто «втрату терміном своїх дефінітивних і системних характеристик і перехід до загальноживаної лексики» (Куньч, Наконечна, Микитюк, Булик-Верхола & Теглівець, 2018: 19), позаяк між термінами і нетермінами в нинішньому динамічному світі немає «китайської стіни», вони постійно мігрують, обслуговуючи різні потреби суспільства (Кочерган, 2002: 220). З метою усвідомлення впливу ситуації спілкування на семантико-стилістичні особливості термінної лексики пояснюємо поняття «девіантного функціонування» в термінології (Condamines, 2021: 358). Констатуємо, що вміле використання детермінацій у функції тропів і стилістичних фігур сприяє подальшому збагаченню палітри мовно-зображальних засобів мови та засвідчує високий інтелектуальний рівень мовців.

Другий важливий аспект роботи з вивчення детермінування – практичний. Його мета – сформувати у студентів вміння й навички аналізувати, як змінюється термін, уведений до художнього чи публіцистичного стилю, та «який вплив він чинить на відповідний контекст, надаючи йому певних семантичних, стилістичних чи емоційно-естетичних особливостей» (Фаріон, Куньч, Васишин, Микитюк, & Ментинська, 2020: 61). Студенти-журналісти

спостерігають на конкретних прикладах з відомих художніх чи публіцистичних творів, як детерміновані лексеми допомагають авторові увиразнити думку, привернути увагу читачів або слухачів. Розгляньмо на прикладі такої цитати з роману Ліни Костенко «Записки українського самашедшого»: *«У нас є маркети й супермаркети. Холдинги, лізинги й консалтинги. Рейтинги, брифінги, автобани й хабвеї. Жлоб-шоу, фаст-фуди і сендвич-бари. Рейдери, трейдери, рокери, брокери, кілери, ділери, трасти й педераста»* (Костенко, 2016: 120). У пропонованому уривку вжито низку функційних детермінацій, проте суть номінованих понять у цьому контексті не важить: через нагромадження співзвучних термінів-запозик (так званих *варваризмів*) виникає виразна алюзія на шквал варваризмів у сучасних терміносистемах та й у публічному мовленні, які є чужинними за змістом і порушують милозвучність української мови. Цей художній засіб із доречним використанням алітерації справляє неперевершений сатиричний ефект. Отож завдяки вдало проінтерпретованій цитаті викладач має можливість реалізувати супутнє навчально-виховне завдання – спонукати студентів до негативного ставлення до англоварваризації.

Під час практичної роботи акцентуємо, що засобами створення художньої образності часто стають поєднання детермінацій різних галузей знань, які поширюють свою семантику відповідно до контексту, в якому їх використано, тобто виявляється здатність до «гармонійного співіснування в одній фразі елементів різних термінологічних систем» (Куньч, 2021: 44). Приміром, як у такій цитаті: *«Всесвітня дифузія радіації, хімії, інфекцій і вірусів, міграція людей, товарів і епідемій»* (Костенко, 2016: 22). Поєднання номінацій різних тематичних розрядів у наведеному уривку створює враження хаотичності, що сприяє досягненню іронічно-саркастичного ефекту.

Отже, практична робота над текстами, а також виконання тестових завдань у Віртуальному навчальному середовищі Львівської політехніки дає можливість різнопланово проаналізувати детермінації в художньому й суспільно-політичному дискурсі та дійти висновку, що інтелектуальний стрижень, який виявляє себе внаслідок їхнього застосування, змушує читача до вдумливого прочитання тексту, позаяк від розуміння термінного значення

відповідних лексем зазвичай залежить сприйняття цілісної авторської думки.

Третій аспект роботи з вивчення можливостей детермінування – дослідницький. Він передбачає самостійне опрацювання тексту на вибір з метою утвердження вмінь і навичок аналізувати семантичні модифікації термінних одиниць різного рівня детермінування. Студенти обирають відповідно до власних уподобань тексти для дослідження, здійснюють суцільне вибирання з них цитат із фактами детермінування, класифікують за тематичними ознаками, за рівнями детермінування тощо. Ця робота сприяє не лише засвоєнню матеріалу курсу «Основи термінознавства», а й дає змогу освоювати статистичні, інтерпретаційні та інші методики наукових досліджень. Новітні інформаційні технології дають змогу студентам полегшити роботу з добору матеріалів для дослідження. Так, вибрати цитати, в яких використано наукові терміни різних галузей знань, можна за допомогою Генерального регіонально анотованого корпусу української мови (ГРАК). Статистичний та корпусний методи дослідження привертають особливу увагу студентів, позаяк дають змогу автоматизувати копітку працю з пошуку матеріалів для дослідницької роботи. На сьогодні текстові корпуси широко використовують і в лінгвістичних, і в нелінгвістичних галузях (Kharchuk, Kunch & Hnatyuk, 2023: 359–372). Окремий аспект дослідницької роботи – пошук в досліджуваних джерелах яскравих прикладів тропеїчного застосування детермінацій для підсилення емоційного впливу на читача. До прикладу, **антитезу**, яка базується на детермінованих лексемах, виявляємо в такій цитаті: «*Жінка – інструмент, а я – прилад. Навіть найдосконаліший прилад поступається інструментові. Це як комп'ютер і скрипка. Як піаніно і агрегат*» (Костенко, 2016: 80). Терміни *скрипка*, *піаніно*, *інструмент* належать до музичної терміносистеми, натомість *комп'ютер*, *прилад* та *агрегат* – до технічної, однак термінне значення лексем у цьому контексті зовсім не важить. Музичні терміни асоціюються з мистецтвом, чимось високим і тонким, як і жінка головного героя в його уяві. А він за фахом комп'ютерник, тому й характеризує себе технічними термінами. Влучна широка антитеза завдяки детермінаціям з галузей мистецтва і техніки протиставляє характери, духовний світ двох людей і викликає яскраву емоційну реакцію.

У своїх розвідках студенти виявляють характерні риси творчої манери письменників, твори яких вони аналізують. Приміром, у художньому почерку Ліни Костенко можна виявити чимало прикладів **оксиморона**: «*Але саме це і додає людині трагічного оптимізму*» (Костенко, 1991: 6). У творчості Богдана Лепкого превалюють порівняння з використанням детермінованих лексем: «Тут, як у годиннику, колісця за себе заходять. Пусти одно, всі обертаються. Так і труднощі мої і турботи. Одна другу тручає» (Лепкий, 1991: 372).

Четвертий етап роботи з вивчення детермінування – творчий. Суть його в самостійному творенні публіцистичного чи художнього тексту на актуальну тематику із застосуванням власних оригінальних прикладів детермінування. Безумовно, студенти скористаються часто вживаними в журналістській практиці типовими словосполученнями з використанням детермінованої лексики, як-от із терміном *пульс*: *пульс міста, пульс прогресу, пульс філософської думки, пульс історії* тощо. Проте творчі роботи студентів демонструють і їхні оригінальні образно-експресивні контексти. Завдяки цій роботі студенти мають змогу на власному досвіді продемонструвати, як термін в семантико-стилістичному переосмисленні стає інструментом для реалізації їхніх творчих задумів.

Комплексно поєднавши в навчальному процесі чотири охарактеризовані вище аспекти вивчення процесу детермінування, викладач має всі передумови досягати навчальних завдань у процесі підготовки майбутніх журналістів – формувати мовну компетентність студентів.

Наукова новизна

На основі практичного досвіду викладання курсу «Основи термінознавства» для студентів спеціальності «Журналістика» НУЛП запропоновано оригінальну інноваційну освітню модель, за допомогою якої досягають формування мовної майстерності журналіста, опертої на розуміння можливостей детермінування. Вона базується на активному залученні новітніх засобів навчання й містить науково-дослідницьку компоненту.

Висновки

Отже, в сучасному високотехнологічному світі термінознавство набуває особливої актуальності, зокрема в контексті мовної підготовки майбутнього журналіста. Опанування цього курсу дає

змогу студентів усвідомити природу процесів термінування й детермінування та набути вмінь і навичок досягати виразного стилістичного ефекту від детермінування на основі засвоєння найкращих взірців художньої творчості.

Виокремлено чотири основні аспекти вивчення процесу детермінування. Перший аспект – опанування теоретичних засад досліджуваної проблеми. Другий, практичний, аспект роботи має на меті сформувати в студентів уміння й навички аналізувати, як змінюється термін, уведений до художнього чи публіцистичного стилю, та який вплив він чинить на відповідний контекст, надаючи йому певних семантичних, стилістичних чи емоційно-естетичних особливостей. Третій аспект – дослідницький, він передбачає самостійне опрацювання художнього чи публіцистичного тексту на вибір з метою утвердження вмінь і навичок аналізувати семантичні модифікації термінних одиниць різного рівня детермінування. Четвертий, творчий, аспект полягає в самостійному творенні публіцистичного чи художнього тексту на актуальну тематику із застосуванням оригінальних прикладів детермінування. Комплексне поєднання чотирьох аспектів вивчення детермінування сприяє досягненню мовної компетентності студента.

Мистецьки оволодівши мовними засобами, журналіст у подальшій професійній діяльності досягатиме виразного стилістичного ефекту і чинитиме яскравий емоційний вплив на аудиторію. Саме цьому найбільшою мірою сприяє, на наш погляд, вивчення курсу з термінознавства.

Література

- Городиловська, Г. (2016). Медичні терміни як складова ідіостилю Романа Іваничука. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*, 842, 115–119.
- Дубинець, О. (2015). Військова лексика в романі Р. Іваничука «Мальви». *Вісник Харківського НУ ім. В. Каразіна. Серія: Філологія*, 73, 169–172.
- Клименко, Н.Ф. (2014). Взаємодія функціональних стилів літературної мови і вплив її на словотвірну систему. У Клименко Н.Ф. *Вибрані праці / Упоряд. Є.А. Карпіловська, О.Д. Пономарів, А.О. Савенко*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
- Коваль, А. (1970). *Науковий стиль сучасної української літературної мови: Структура наукового тексту*. Київ: Видавництво Київського державного університету.

- Комова, М.В. Кочан, І.М. (2020). *Наукові дослідження з українського термінознавства: навч. посібник*. Львів: Тріада плюс.
- Костенко, Л.В. (1991). Геній в умовах заблокованої культури. *Літературна Україна*.
- Костенко, Л. (2016). *Записки українського самашедшого*. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА.
- Кочерган, М. (2002). *Вступ до мовознавства: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів освіти*. Київ: «Академія».
- Красножан, Ж. (2009). Функції детермінологізованих лексем у художньому тексті. *Науковий вісник Херсонського державного університету*, IX, 175–177.
- Куньч, З.Й. (2021). Співіснування детермінологізмів різних тематичних груп в художньому дискурсі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 32 (71), № 1 (1), 44–49. DOI: 10.32838/2710-4656/2021.1-1/08
- Куньч, З.Й. (2022а). Стилiстичні можливості детермінологізмів в історичній повісті Богдана Лепкого «Мотря». *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 33 (72), № 4 (1), 23–28. DOI: 10.32838/2710-4656/2022.4.1/05
- Куньч, З.Й. (2022б). Найважливіші аспекти вивчення термінової лексики зі студентами інженерно-технічних спеціальностей. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля Серія: Філологічні науки*. 1 (23), 175–184. DOI: 10.32342/2523-4463-2022-1-23-17.
- Куньч, З.Й., Наконечна, Г.В., Микитюк, О.Р., Булик-Верхола, С.З. & Теглівець, Ю.В. (2018). *Теорія терміна: конкретизація лексико-семантичних парадигм*. Львів: Галицька Видавнича Спілка.
- Лепкий, Богдан (1991). *Мазепа. Трилогія, Мотря. Історична повість у двох томах*. Львів: Червона калина.
- Навальна, М.І. (2011). *Динаміка лексику української періодики початку ХХІ ст.: монографія*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
- Туровська, Л. (2007). Термінологічна лексика на сторінках періодичних видань. *Українська мова*, 2, 33–41.
- Фаріон, І.Д., Куньч, З.Й., Васишин, І.П., Микитюк, О.Р. & Ментинська, І.Б. (2020). *Термінологічна актуалізація української мовної дійсності*. Львів: Галицька Видавнича Спілка.
- Яценко, Н. (2000). Військова лексика в історичних романах Ліни Костенко. *Дивослово*, 3 (517), 30–32.
- Becker, V. A. (2021). The Roles of Computing Terminology in Non-Computing Disciplines. *Proceedings of the 26th ACM Conference on Innovation and Technology in Computer Science Education*. V. 2. June 2021. Pages 659. DOI: 10.1145/3456565.3460073.
- Kharchuk, Liliia, Kunch, Zoriana & Hnatyuk, Myroslava. (2023) Research of Medical Terms-substantives in O. Zabuzhko's Artistic Works on the Basis of the

Text Corpus. In CEUR Workshop Proceedings. 2023. Vol. 3396 : Computational linguistics and intelligent systems 2023 : proceedings of the 7th International conference on computational linguistics and intelligent systems. Vol. II: Computational linguistics workshop. Kharkiv, Ukraine, April 20-21, 2023. P. 359–372.

Condamines, A. (2021). How can one explain “deviant” linguistic functioning in terminology. *Terminology*. Vol. 27, № 2. Pp. 358–379.

References

Horodylovska, H. (2016). Medychni termini yak skladova idiostyliu Romana Ivanychuka [Medical terms as a component of Roman Ivanichuk's idiosyle]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Serii «Problemy ukrainskoi terminolohii»*, 842, 115–119 (in Ukrainian).

Dubynets, O. (2015). Viiskova leksyka v romani R. Ivanychuka «Malvy». *Visnyk Kharkivskoho NU im. V. Karazina. Serii: Filolohiia*, 73, 169–172 (in Ukrainian).

Kharchuk, Liliia, Kunch, Zoriana & Hnatyuk, Myroslava (2023) Research of Medical Terms-substantives in O. Zabuzhko’s Artistic Works on the Basis of the Text Corpus. In CEUR Workshop Proceedings. 2023. Vol. 3396 : Computational linguistics and intelligent systems 2023 : proceedings of the 7th International conference on computational linguistics and intelligent systems. Vol. II: Computational linguistics workshop. Kharkiv, Ukraine, April 20-21, 2023. P. 359–372 (in English).

Klymenko, N.F. (2014). Vzaiemodiia funktsionalnykh styliv literaturnoi movy i vplyv yii na slovotvirnu systemu [The interaction of functional styles of the literary language and its influence on the word-forming system]. Klymenko, N.F. *Vybrani pratsi* [Selected works]. Kyiv: Vydavnychi dim Dmytra Buraho (in Ukrainian).

Koval, A. (1970). *Naukovyi styl suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy: Struktura naukovo tekstu* [The scientific style of the modern Ukrainian literary language: The structure of the scientific text]. Kyiv: Vydavnytstvo Kyivskoho derzhavnoho universytetu (In Ukrainian).

Komova, M. V. Kochan, I. M. (2020). *Naukovi doslidzhennia z ukrainskoho terminoznavstva* [Scientific research in Ukrainian terminology]. Lviv, Triada plus Publ. (In Ukrainian).

Kostenko, L.V. (1991). Henii v umovakh zablokovanoi kultury [A genius in a blocked culture]. *Literaturna Ukraina* (in Ukrainian).

Kostenko, L. (2016). *Zapysky ukrainskoho samashedshoho* [Notes of the Ukrainian Samashedsh]. Kyiv: A-BA-BA-HA-LA-MA-HA Publ. (in Ukrainian).

Kocherhan, M. (2002). *Vstup do movoznavstva: pidruchnyk dlia studentiv filolohichnykh spetsialnostei vyshchyykh navchalnykh zakladiv osvity* [Introduction to Linguistics: a textbook for students of philology majors of higher education institutions]. Kyiv: Akademiia (in Ukrainian).

Krasnozhan, Zh. (2009). Funktsii determinolohizovanykh leksem u khudozhnomu teksti [Functions of determinized lexemes in artistic text]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, IX, 175–177 (in Ukrainian).

- Kunch, Z.Y. (2021). Spivisnuvannia determinolohizmiv riznykh tematychnykh hrup v khudozhnomu dyskursi [Coexistence of determinologisms of different thematic groups in artistic discourse]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 32 (71), № 1 (1), 44–49. DOI: 10.32838/2710-4656/2021.1-1/08 (in Ukrainian).
- Kunch, Z.Y. (2022a). Stylistychni mozhyvosti determinolohizmiv v istorychnii povisti Bohdana Lepkoho «Motria» [Stylistic possibilities of determinologisms in Bohdan Lepky's historical story "Motrya"]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 33 (72), № 4 (1), 23–28. DOI: 10.32838/2710-4656/2022.4.1/05 (in Ukrainian).
- Kunch, Z.Y. (2022b). Naivazhlyvishi aspekty vyvchennia terminnoi leksyky zi studentamy inzhenerno-tekhnichnykh spetsialnostei [The most important aspects of studying term vocabulary with students of engineering and technical specialties]. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia Serii: Filolohichni nauky*, 1 (23), 175–184. DOI: 10.32342/2523-4463-2022-1-23-17 (in Ukrainian).
- Kunch, Z.Y., Nakonechna, H.V., Mykytiuk, O.R., Bulyk-Verkhola, S.Z. & Tehlivets, Yu.V. (2018). *Teoriia termina: konkretyzatsiia leksyko-semantychnykh paradyhm* [Term theory: specification of lexical-semantic paradigms]. Lviv: Halytska Vydavnycha Spilka (in Ukrainian).
- Lepkyj, Bohdan (1991). *Mazepa. Trylohiia, Motria Istorychna povist' u dvokh tomakh* [Mazepa. Trilogy, Motrya. A historical story in two volumes]. L'viv: Chervona kalyna Publ. (in Ukrainian).
- Navalna, M.I. (2011). *Dynamika leksykonu ukrainskoi perodyky pochatku XXI st.: monohrafiia* [Dynamics of the lexicon of Ukrainian periodicals of the beginning of the 21st century: monograph]. Kyiv: Vydavnychi dim Dmytra Buraho (in Ukrainian).
- Turovska, L. (2007). Terminolohichna leksyka na storinkakh periodychnykh vydan [Terminological vocabulary on the pages of periodicals]. *Ukrainska mova*, 2, 33–41 (in Ukrainian).
- Farion, I.D., Kunch, Z.Y., Vasylyshyn, I.P., Mykytiuk, O.R. & Mentynska, I.B. (2020). *Terminolohichna aktualizatsiia ukrainskoi movnoi diisnosti* [Terminological actualization of the Ukrainian linguistic reality]. Lviv: Halytska Vydavnycha Spilka (in Ukrainian).
- Yatsenko, N. (2000). Viiskova leksyka v istorychnykh romanakh Liny Kostenko [Military vocabulary in Lina Kostenko's historical novels]. *Dyvoslovo*, 3 (517), 30–32 (in Ukrainian).
- Becker, B. A. (2021). The Roles of Computing Terminology in Non-Computing Disciplines. Proceedings of the 26th ACM Conference on Innovation and Technology in Computer Science Education. V. 2, June 2021, pages 659. DOI: 10.1145/3456565.3460073 (in English).
- Condamines, A. (2021). How can one explain “deviant” linguistic functioning in terminology. *Terminology*. Vol. 27, № 2. Pp. 358–379 (in English).

Zoriana Kunch. Studying the possibilities of determination in the achievement of the journalist's language competence. Scientific research aims to outline the main directions of studying the phenomenon of determinism while working with student journalists. To accomplish the goal, several general scientific research **methods** were applied: interpretive, descriptive, systematization, and classification methods, as well as the system analysis method, which made it possible to trace the relationships between individual aspects of the work on the study of the possibilities of determination and the achievement of language competence of the future journalist.

Results. Based on the practical experience of teaching the course "Fundamentals of Terminology" to journalists students of the National University "Lviv Polytechnic," an original, innovative educational model is proposed, with the help of which they achieve the formation of a journalist's language skills, based on understanding the possibilities of determination. Four main aspects of the study of the determination process are singled out. The first aspect is mastering the researched problem's theoretical foundations. The work's second practical aspect aims to form in students the skills and abilities to analyze how a term introduced into artistic or journalistic style changes and its impact on the relevant context, giving it certain semantic, stylistic, or emotional-aesthetic features. The third aspect - research - involves the independent processing of an artistic or journalistic text of your choice to establish the skills and abilities to analyze semantic modifications of term units of different levels of determination. The fourth aspect – creative – consists of the independent creation of a journalistic or artistic text on a topical subject using original examples of determinism. **Conclusions.** Thanks to the application of the proposed methodology, the future journalist has the opportunity to artistically master linguistic means and achieve an expressive stylistic effect in order to have a vivid emotional impact on the audience.

Key words: term, determination, linguistic competence of a journalist, semantic modifications, educational model

Куньч Зоряна Йосипівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувачка кафедри української мови Національного університету «Львівська політехніка», <http://orcid.org/0000-0002-8924-7274>; zorjana.kunch@gmail.com